

*Keski-Savon
ohjaussuunnitelma*

Sisällys

1. Ohjaussuunnitelman tarkoitus.....	2
1.1. Seudullinen ohjaussuunnitelma.....	2
1.2. Ohjauksen arviointi.....	2
2. Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat.....	3
2.1. Hyvän ohjauksen kriteerit.....	3
2.2. Ohjauksen järjestäminen koulussa.....	4
2.3. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus.....	5
3. Oppilaanohjauksen työn- ja vastuunjako.....	8
4. Työskentely monialaisessa verkostossa.....	11
5. Kodin ja koulun yhteistyö oppilaanohjauksessa.....	12
6. Nivelvaiheen ohjaus.....	13
6.1. Esikoulusta alakouluun.....	13
6.2 Alakoulusta yläkouluun.....	13
6.3. Yläkoulusta toiselle asteelle.....	14
7. Työelämäyhteistyö ja työelämään tutustumisen järjestelyt.....	14
7.1. Alakoulun työelämäyhteydet.....	14
7.2. Yläkoulun työelämäyhteydet.....	15
Liite 1: ohjauksen vuosikello yläkoulussa.....	16
Liite 2: Jatko-opintosuunnitelma –malli henkilökohtaiseen tehostettuun oppilaanohjaukseen.....	18

1. Ohjaussuunnitelman tarkoitus

Opetussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt eri luokka-asteilla. Opetussuunnitelmaa täydentää koulun ohjaussuunnitelma, jossa tulee kuvata

- oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat
- oppilaanohjauksen työn ja vastuunjako
- oppilaanohjauksen monialaiset verkostot
- kodin ja koulun ohjausyhteistyö
- tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus
- jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin
- koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt

1.1. Seudullinen ohjaussuunnitelma

Tämä Keski-Savon ohjaussuunnitelma on tehty yhteistyössä Heinäveden, Joroisten, Leppävirran, Pieksämäen ja Varkauden kanssa. Ohjaussuunnitelma on päivitetty keväällä 2021. Tavoitteena on ollut sopia ohjauksen yhteisistä linjauksista ja kuvata oppilaanohjauksen alueellista toteuttamista. Keski-Savon ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen polku perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa.

Ohjaussuunnitelma täydentyy jokaisen kunnan/koulun paikallisten resurssien ja ratkaisujen mukaan koulun omaksi ohjaussuunnitelmaksi. Koulukohtaisia ohjaussuunnitelmia tarkennetaan vuosittain mm. työelämään tutustumisaikojen osalta.

1.2. Ohjauksen arviointi

Ohjauksen arvioinnissa käytetään apuna Opetushallituksen hyvän ohjauksen kriteereitä. Suositeltavaa on, että hyvän ohjauksen kriteerit sovitetaan osaksi paikallista laatu- tai arviointijärjestelmää. Ohjaussuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa. Paikallista suunnitelmaa tarkennetaan vuosittain.

Oppilaanohjauksen toteuttamisesta ja sen kehittämisestä saadaan lukuvuosittain jatkuvaa palautetta koulun henkilöstön ja yhteistyötahojen keskusteluissa ja palaverissa. Lisäksi oppilaanohjaaja pitää seuranta perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen siirtymisestä. Ohjauksen arviointi on myös

osa laajempaa oppilashuollon arviointia ja kunnallista Nuorten hyvinvointisuunnitelman arviointia. Oppilailta ja huoltajilta on lisäksi mahdollisuus kerätä kirjallista palautetta kyselyillä.

Hyvien käytänteiden ylläpitämiseksi Keski-Savon oppilaitosten opinto-ohjaajat tapaavat säännöllisesti vuosittain alueellisen yhteistyön merkeissä.

2. Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat

Perusopetusta koskeva lainsäädäntö muodostaa opetussuunnitelman perusteiden kanssa sen säädöskokonaisuuden, jonka pohjalta opetusta ja oppilaanohjausta järjestetään ja kehitetään. Perusopetuslaki velvoittaa koulua järjestämään oppilaanohjausta ja oppilaanohjaus on lakiin kirjattu oppilaan oikeus: “oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista oppilaanohjausta” (PoL 11§). Lisäksi ”sellaisella perusopetuksen oppimäärää suorittavalla oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista henkilökohtaista oppilaanohjausta (*tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus*).” (PoL 11§)

2.1. Hyvän ohjauksen kriteerit

Ohjaus on koulussa jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan ja opiskelijan oppimisen, kasvun ja kehityksen tueksi. Ohjaus on kaikkien koulussa ja erilaisissa oppimisympäristöissä työskentelevien yhteistä työtä. Koulun toimintakulttuuri tukee ohjauksen järjestämistä.

Jokaista oppilasta kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus laadukkaaseen ja omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva. Oppilas ja huoltaja(t) ovat parhaat asiantuntijat oppilaan elämää koskevassa päätöksenteossa.

Ohjauksella on keskeinen merkitys hyvinvoinnin lisäämisessä ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Elinikäisen oppimisen ja ohjauksen ensimmäiset askeleet otetaan perusopetuksessa, josta nuori etenee toisen asteen opintojen ja mahdollisten jatko-opintojen kautta kohti täysvaltaista, aktiivista ja vastuullista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjauksen avulla autetaan ja tuetaan oppilasta kuulumaan ryhmään sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Ohjauksella edistetään opiskelunvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan oppilasta elämään, koulutukseen ja uranvalintoihin liittyvissä päätöksissä.

Ohjauksen tarkoituksena on lisätä oppilaan ja opiskelijan itsetuntemusta niin, että hän tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Ohjaus tukee oppilaan ammatillisen identiteetin kehittymistä, auttaa ura- ja elämänsuunnittelutaitojen muotoutumisessa sekä antaa valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Riittävä ohjaus on perusta sille, että oppilaat pystyvät aktiivisesti kehittämään tulevaisuuden kannalta merkittäviä taitoja, suunnittelemaan koulutustaan ja uravalintojaan sekä tekemään itsenäisiä, itsensä kannalta merkityksellisiä valintoja tulevaisuutensa suhteen.

Hyvän ohjauksen kriteereissä korostuvat elinikäinen ohjaus sekä ohjauksen tarkastelu jatkumona, jossa oppilaan oma aktiivisuus ja osallisuus kasvavat iän ja kehityksen myötä. Jatkumon toteutuminen perusopetuksen alkamisesta jatko-opintoihin sijoittumiseen taataan ohjaustyöhön osallistuvien opettajien yhteistyöllä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa.

Opetushallitus kuvaa hyvää ohjausta teemojen kautta, joista jokaiselle on määritelty hyvän ohjauksen kriteerit. Teemat ovat:

[\(OPH: Hyvän ohjauksen kriteerit\)](#)

2.2. Ohjauksen järjestäminen koulussa

Ohjaus on koko kouluyhteisön yhteinen tehtävä, jota toteutetaan osana jokapäiväistä koulussa tapahtuvaa kasvatus- ja opetustoimintaa. Oppilaanohjausta sisältyy opetussuunnitelmaan kaikilla luokka-asteilla. Vuosiluokilla 1-6 oppilaanohjaus sisältyy kaikkiin oppiaineisiin. Vuosiluokilla 7-9

oppilaanohjaus on omana oppiaineenaan.

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Ohjauksen toteutusmuotoina ovat luokkamuotoinen ohjaus, yksilö- ja pienryhmäohjaus, tehostettu henkilökohtainen ohjaus (katso luku 2.3.) sekä työelämään tutustuminen (katso luku 7).

Luokkamuotoisen ohjauksen tavoitteena on, että oppilas oppii itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja; muodostaa kokonaiskäsitteen koulun toimintatavoista ja opiskelumahdollisuuksista; oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan; oppii kehittämään itselleen sopivia opiskelustrategioita; tuntee Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet ja oppii etsimään tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista; hankkii perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista: opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta ulkomailla. Tavoitteena on, että oppilaanohjauksen oppitunnit pitää koulutuksen saanut opinto-ohjaaja.

Pienryhmäohjauksessa opitaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuen käsittelemään kaikille ryhmän jäsenille yhteisiä tai muuten jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus tarjoaa mahdollisuuden keskustella yksilöllisesti opintoihin, koulutus- ja ammatinvalintaan sekä elämäntilanteeseen liittyvistä suunnitelmista ja kysymyksistä.

2.3. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta voi saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi oppilas, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle

annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta annetaan 8. ja 9. vuosiluokalla.

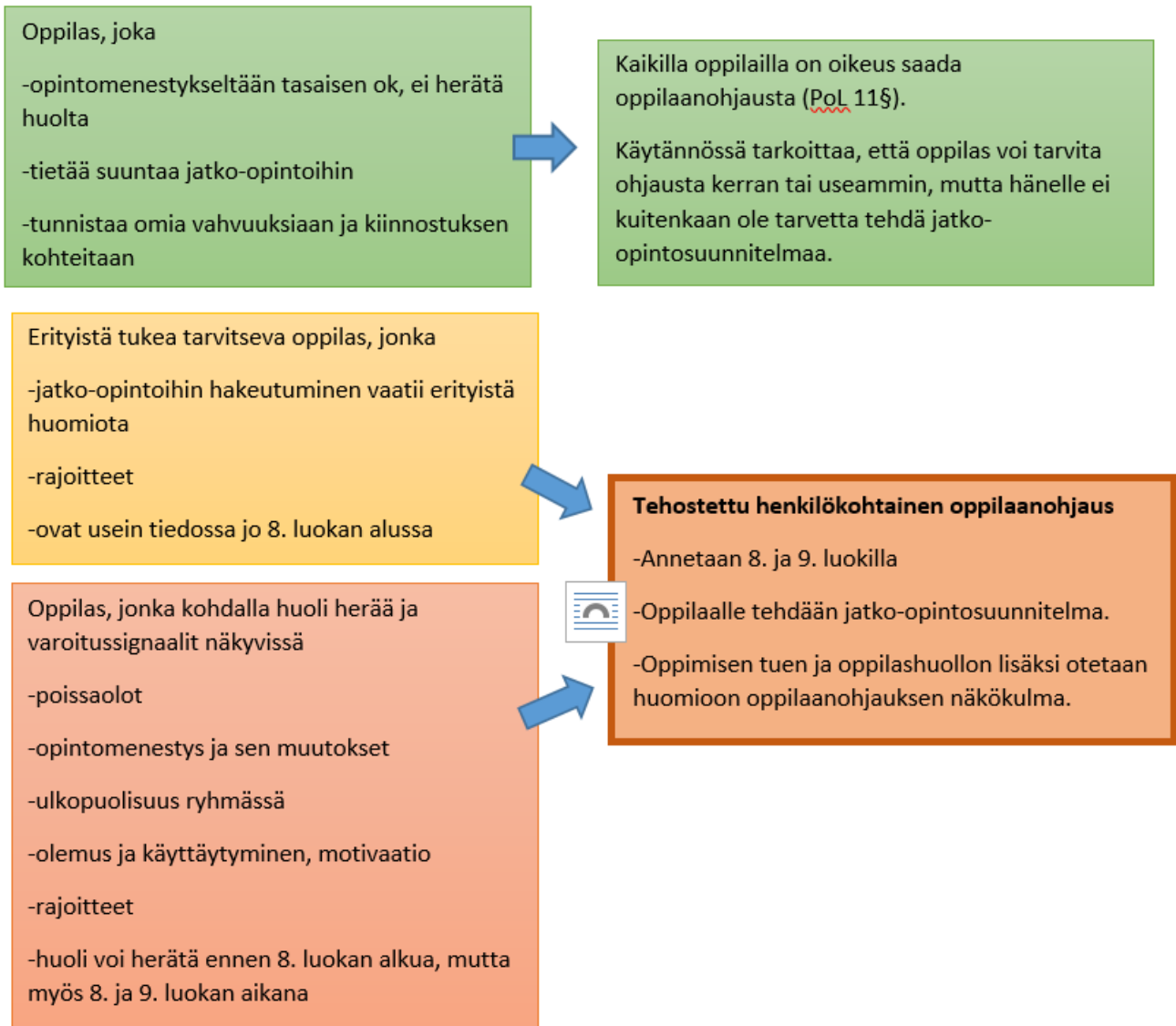
Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma (Liite 3: Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma), johon kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökulmat. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Kenelle annetaan tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta?

Alla oleva kaavio kuvaa, kenelle annetaan perusopetuksen mukaista oppilaanohjausta ja kenelle annetaan sen lisäksi tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta.

3. Oppilaanohjauksen työn- ja vastuunjako

Oppilas

- vastaa oppimisestaan
- on 9. luokalla velvollinen hakeutumaan jatko-opintoihin

Huoltaja(t)

- päävastuu lapsen kasvatuksesta
- huolehtii lapsen oppivelvollisuuden suorittamisesta
- pitävät yhteyttä kouluun

Rehtori

- vastaa oman koulunsa toiminnasta kokonaisuudessaan
- luo ohjaukselle toimintaedellytykset ja huolehtii, että oppilailla on mahdollisuus saada ohjausta opetussuunnitelman mukaisesti
- tekee koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyvät hallinnolliset päätökset
- päättää vuosittain toteutuvat valinnaisaineryhmät ja laatii lukujärjestykset
- päättää mahdollisista luokkasiirroista ja muutoksista valinnaisaineissa
- tiedottaa YOHR:n toiminnasta opettajakunnalle

Koulusihteeri

- huolehtii koulun oppilashallintojärjestelmästä, kuten oppilasrekisteristä ja oppilastietojen siirrosta yhteishakurekisteriin
- neuvoo koulumatka-asioissa ja esimerkiksi koulutapaturmiin liittyvissä vakuutusasioissa
- tunnuksien jakaminen koulujärjestelmiin

Oppilaanohjaaja

- koordinoi ohjausta ja toimii yhteistyössä rehtorin, apulaisrehtorin, luokanvalvojien, aineenopettajien, erityisopettajien, kuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa sekä huolehtii yhteyksistä toisen asteen oppilaitoksiin ja työelämän edustajiin. Vastaa näin ohjauksen kokonaisuudesta.
- toimii opinto-ohjaajan eettisten periaatteiden mukaan ([Sopo - Opinto-ohjaajan eettiset periaatteet](#))
- järjestää ohjauskeskusteluja oppilaille ja huoltajille

- on mukana vanhempainiltojen järjestelyissä
- on vastuussa valinnaisaineasioista yhdessä rehtorin kanssa
- tukee luokanohjaajien työtä
- suunnittelee ja järjestää työelämään tutustumisjaksot
- koordinoi nivelvaiheen yhteistyötä alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle
- suunnittelee ja toteuttaa oppilaanohjausta erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta yhdessä erityisopettajien kanssa.
- tekee yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
- osallistuu tarvittaessa oppilaan tueksi kootun monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan
- antaa henkilökohtaista tehostettua oppilaanohjausta
- tiedottaa ja tekee yhteistyötä oppilaan huoltajan kanssa erityisesti perusopetuksen päättövaiheessa
- on vastuussa yhteishaun toteutumisesta
- valvoo hakeutumiselvöitymisen toteutumista
- antaa jatko-ohjausta kesällä yhteishaun tulosten saavuttua

Luokanohjaaja

- on luokan lähiaikuinen, joka huolehtii kokonaisvaltaisesti yksittäisen oppilaan ja koko luokan koulunkäynnin sujumisesta ja luokan yhteishengestä
- seuraa kokonaisvaltaisesti oppilaan ja oppilasryhmänsä hyvinvointia ja opintojen etenemistä ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin
- seuraa oppilaiden poissaoloja ja puuttuu luvattomiin poissaoloihin
- on ensisijainen yhteyshenkilö koteihin ja tiedottaa ajankohtaisista asioista oppilaita ja huoltajia
- perehdyttää oppilaat kouluun ja sen toimintaan: opiskeluun, yleiseen järjestykseen, ruokailuun, oppilashuoltoon ja poissaoloihin liittyvät käytänteet
- vastaa oppilaan tueksi laadittavien pedagogisten asiakirjojen kokoamisesta ja seurannasta yhteistyössä erityisopettajan kanssa
- seuraa oppilaan hyvinvoinnin signaaleja (poissaolot, opintomenestys, muutos opintomenestyksessä, ulkopuolisuus ryhmässä, motivaatio, olemus ja käyttäytyminen), jotka liittyvät tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeeseen ja ilmoittaa tarvittaessa huolensa oppilaanohjaajalle

Erityisopettaja

- tunnistaa erityistä tukea tarvitsevat oppilaat yhteistyössä aineenopettajien kanssa
- auttaa oppilaita löytämään omat opiskelutavat sekä tukee aineenopettajia monipuolisten opiskelumenetelmien käytössä
- huolehtii oppimiseen liittyvien testien järjestelyistä
- antaa tarvittaessa lausunnon harkinnanvaraista yhteishakua varten

Aineenopettaja

- perehdyttää oppilaan oman aineensa tavoitteisiin, sisältöihin ja arviointiin
- ohjaa oppilasta oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan
- tukee oppilaiden persoonallisuuden kasvua, kehitystä ja osallisuutta
- toimii ennaltaehkäisevässä roolissa puuttuen tarvittaessa oppilaiden lisääntyneisiin poissaoloihin, opiskeluvaikeuksiin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin ja tiedottaa niistä luokanohjaajaa
- tiedottaa huoltajia oppilaalla ilmenneestä oppimiseen liittyvästä tuen tarpeesta
- huolehtii, että uhka oppilaan heikosta kouluarvosanasta (nelosvaroitus) annetaan ajoissa huoltajille tiedoksi
- merkitsee poissaolot ja tuntimerkinnät Wilmaan
- osallistuu tarvittaessa oppilaan tueksi kootun monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan

Tukioppilaat tukioppilasohjaajan johdolla

- tukevat hyvien ystävyys-suhteiden syntymistä sekä yhteisvastuun ja myönteisen ilmapiirin kehittymistä koulussa. Tukioppilastoiminnalla pyritään kehittämään koulu yhteisöä siten, että koulu olisi mahdollisimman turvallinen ja viihtyisä paikka kaikille siellä työskenteleville.
- järjestävät välituntitoimintaa, tutustuttavat uusia 7.- luokkalaisia kouluun ja järjestävät koulun yhteisiä teemapäiviä

Kouluterveydenhoitaja

- seuraa oppilaiden terveydentilaa ja koko koulu yhteisön yleistä hyvinvointia. Työssä näkyy myös kokonaisvaltainen kasvun ja kehityksen tukeminen.

- tekee omalta osaltaan ennaltaehkäisevää ja varhaisen puuttumisen työtä ohjauksen ja oppilashuollon asioissa
- on asiantuntija erityisesti uravalintaan liittyvissä terveydellisissä asioissa
- tekee laajan terveystarkastuksen, jossa huomioidaan mahdolliset urasuunnittelun rajoitteet
- ohjaa oppilasta eteenpäin tarvittavien lausuntojen saamiseksi harkinnanvaraista hakua varten

Kuraattori

- osallistuu oppilaiden kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukemiseen sekä oppilaiden ohjaukseen erityisesti erityishuomiota vaativien oppilaiden osalta
- osallistuu oppilashuoltotoimintaan ja toimii yhteistyössä ja yhteyshenkilönä koulutoimen, sosiaalityön ja esimerkiksi poliisin kanssa. Tehtäviin kuuluu yhteistyö sosiaalityön ja koulun välillä esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen teon jälkeen.
- oppilas voi itse hakeutua vastaanotolle tai hänet pyydetään sinne, aloite kuraattorilla käyntiin voi tulla koulun henkilökunnalta tai kotoa.
- on linkki koulujen ja kouluasteiden välillä
- välittää ja ottaa vastaan tietoa oppilaista nivelvaiheessa sekä muualle sijoitettavien lasten lähtö- ja paluutilanteissa
- antaa tai hankkii lausuntoja harkinnan varaisen valinnan liitteeksi lähinnä silloin, kun perusteena ovat sosiaaliset syyt

Muut toimijat

Jokaisella kunnalla on edellä mainittujen lisäksi omat toimijansa (koulupsyykkari, koulutsemppari, koulupsykologi ym.), jotka on kuvattu tarkemmin koulukohtaisissa ohjaussuunnitelmissa.

4. Työskentely monialaisessa verkostossa

Oppilaanohjauksessa tehdään säännöllistä ja suunniteltua yhteistyötä sekä koulun sisällä että ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa. Opinpolun eri vaiheissa ohjauksen yhteistyöverkosto muotoutuu ohjaustehtävän ja oppilaiden ohjaustarpeiden mukaan. Opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön yhteistyön avulla edistetään oppilaan oppimista ja hyvinvointia ja tuetaan hänen tervettä kasvuaan ja kehitystään.

Oppilaanohjauksen verkostot koulun ulkopuolella ovat monimuotoiset. Ohjausyhteistyötä tehdään eri koulujen ja oppilaitosten, eri hallinnon alojen, järjestöjen ja elinkeinoelämän kesken. Yhteistyöllä tuetaan oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä ja sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin.

Perusopetuksen aikana yhteistyökumppaneita ovat mm.

- sosiaali- ja terveystyö, esim. oppilashuollollinen yhteistyö, maahanmuuttajapalvelut, kuntoutuspalvelut
- seurakunnat ja lasten ja nuorten palvelut, esim. iltapäivätoiminta, kerhotoiminta, harrastustoiminta
- nuorisotoimen palvelut: etsivä nuorisotyö
- poliisihallinto, esim. koulupoliisitoiminta
- työelämän edustajat, paikalliset yritykset ja työpaikat: esim. oppilaiden työelämään tutustuminen
- järjestöt ja yhdistykset, esim. työelämään tutustuminen, kerhotoiminta, harrastustoiminta
- työ- ja elinkeinohallinto, esim. yhteistyö oppilaan urasuunnittelussa
- toisen asteen oppilaitokset, muut oppilaitokset: yhteistyö jatko-opintoihin liittyvissä asioissa
- Opetushallituksen ohjaus- ja neuvontapalvelu, yhteishakujärjestelmä
- Kansaneläkelaitos

5. Kodin ja koulun yhteistyö oppilaanohjauksessa

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Huoltajalle annetaan tietoa työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan tulevaisuudelle. Huoltajille järjestetään mahdollisuuksia keskustella oppilaan koulunkäyntiin, oppimiseen ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa. Vuosittaiset arviointi- ja kehityskeskustelut opettajan, oppilaan ja huoltajan kesken ovat keskeinen ohjausyhteistyön muoto.

Opetussuunnitelmassa kuvataan kodin ja koulun yhteistyön toimintaperiaatteet ja –muodot.

6. Nivelvaiheen ohjaus

6.1. Esikoulusta alakouluun

Alakoulujen ja esikouluryhmien välinen yhteistyö

- yhteistyö esikoululaisten vanhempien kanssa (vanhempainillat)
- esikoululaisten tutustuminen kouluun

6.2 Alakoulusta yläkouluun

Tavoitteena on oppilaan turvallinen siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle. Oppilaanohjaaja tekee yhteistyötä rehtorin, luokanopettajien, luokanohjaajien, erityisopettajien ja tarvittaessa kuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa. Koulukohtaiset käytännöt on kuvattu tarkemmin koulukohtaisissa ohjaussuunnitelmissa.

Toimenpiteet:

- tulevien luokanohjaajien perehdytys
- alakoululaisten vierailu yläkoulussa
- vanhempainilta tulevien seiskojen vanhemmille
- oppilaanohjaajan ja erityisopettajan vierailut alakouluille

Yhteistyö painottuu kevätlukukauteen. Yhteistyön muotoina ovat muun muassa:

- Nivelvaihepalaverit, jolloin siirretään koulunkäynnin kannalta välttämätöntä tietoa luokanopettajilta ja erityisopettajilta erityisopettajille, oppilaanohjaajalle ja kuraattorille (siirtopalaverit). Tarvittaessa pidetään siirtopalavereita huoltajien kanssa.
- Tukioppilaiden vierailut, jolloin tukioppilaat vierailevat 6. luokilla ja 6.luokkalaiset tutustuvat uuteen yläkouluun keväällä.
- Vanhempainilta: 6.luokkalaisten vanhemmille järjestetään vanhempainilta keväällä.
- Opettajille tarjotaan mahdollisuutta tutustua tuleviin oppilaisiin kevään tet-viikon aikana.

6.3. Yläkoulusta toiselle asteelle

Kaikille 9.-luokkalaisille tarjotaan mahdollisuutta tutustua toisen asteen koulutukseen. Tutustuminen tapahtuu pääasiassa tutustumispäivien yhteydessä. Ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen on mahdollista tutustua myös toisella paikkakunnalla. Nämä tutustumiset huoltaja ja oppilas hoitavat keskenään. Toisen asteen oppilaitokset käyvät myös esittelemässä koulutustaan 8. ja 9.-luokille oppilaanohjauksen yhteydessä.

Nivelvaiheyhteistyötä tehdään koko lukuvuoden ajan (toimijoina oppilaanohjaaja, laaja-alainen erityisopettaja ja erityisluokanopettajat). Tiedonsiirtoon keskittyvät nivelvaihepalaverit järjestetään sovittuna ajankohtana. Oppilaiden huoltajilta pyydetään tiedonsiirtoluvat ja oppilasta koskevat asiakirjat (esim. HOJKS) toimitetaan sovittuna ajankohtana toisen asteen koulutuspaikkaan.

Ilman jatko-opiskelupaikkaa olevaan oppilaaseen ja huoltajaan ottaa yhteyden koulun oppilaanohjaaja yhteishaun tulosten selvittyä. Oppilaanohjaaja tekee yhteistyötä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Nuorisolain (1232/2020) nojalla perusopetuksen järjestäjä voi luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten yhteystiedot perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ollut sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, mutta nuorisolain mukainen etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Nivelvaiheyhteistyötä peruskoulun päättäneiden oppilaiden osalta jatketaan tarvittaessa syksyllä uuden lukuvuoden alettua. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain oppivelvollisuuden suorittamisen tarkistamisen ajankohdan. Kukin kunta päättää oman kuntatoimijansa.

7. Työelämäyhteistyö ja työelämään tutustumisen järjestelyt

7.1. Alakoulun työelämäyhteydet

Alakoulussa työelämään tutustuminen tapahtuu selkeimmin kummiyritystoiminnan kautta. Lisäksi yhteistyö työelämän kanssa tarjoaa monia mahdollisuuksia eri aineiden opetukseen: tekemällä oppiminen, teorian ja käytännön yhdistäminen, asioiden elämyksellinen omaksuminen, opittujen taitojen ja tietojen soveltaminen työelämän tarpeisiin.

6. luokkalaiset vierailevat Yrityskylässä. Mahdollisuuksien mukaan pyritään järjestämään yritysvierailuja ja yrittäjien vierailuja koululla.

7.2. Yläkoulun työelämäyhteydet

Työelämään tutustumisen (TET) tavoitteena on lisätä oppilaan työelämän ja ammattialojen tuntemusta ja tukea oppilaan tulevaa koulutukseen ja ammattiin liittyvää päätöksentekoa. TET-harjoittelun aikana oppilaalla on mahdollisuus hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja tutustua yrittäjyyteen aidossa työympäristössä.

Työelämä tutustuminen on osa koulun toimintaa ja tämä huomioidaan osana eri oppiaineiden opetusta. TET-harjoittelu voidaan kytkeä eri oppiaineisiin esimerkiksi siinä vaiheessa, kun TETiin valmistaudutaan tai kun TET-kokemuksia puretaan koululla. Työelämään tutustuminen ohjeistetaan pääsääntöisesti oppilaanohjauksen oppitunneilla. Oppilaat hankkivat TET-paikkansa itsenäisesti. Oppilaanohjaaja auttaa tarvittaessa. Oppilaan TET-jakso arvioidaan työpaikan taholta ja oppilas toteuttaa myös itsearviointia.

Pienryhmien TET-päivät ja -jaksot sovitaan koulukohtaisesti. Myös yleisopetuksen oppilaalla voi olla em. ajoista poikkeavia TET-päiviä (perustuu pedagogiseen arvioon ja oppimissuunnitelmaan).

Mahdollisuuksien mukaan pyritään järjestämään myös yritysvierailuja ja yrittäjien vierailuja koululla. 9. luokkalaiset vierailevat Yrityskylässä.

Liite 1: ohjauksen vuosikello yläkoulussa

Aika	Ohjaustoimenpiteet/Mitä tehdään?	Vastuutoimija/ Muut toimijat
8. luokka kevät	<p>Henkilökohtainen uraohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevat oppilaat: tilannekartoitus jatko-opintojen suunnittelua varten <p>Työelämä ja jatko-opinnot tutuiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> tet-jakso, opintokäynnit työpaikoille, ammattilaisten vierailut oppitunneilla opo-tunneilla Suomen koulutusjärjestelmä, koulutusalat, oppilaitokset 	opo, erityisopettaja opo, työpaikat
9. luokka syksy	<p>Henkilökohtainen uraohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> urasuunnitteluun liittyvät ohjauskeskustelut jatko-opinnoissa ja ammatinvalinnassa huomioitavien erityistarpeiden kartoitus koulutuskokeilut <p>Työelämään tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> tet-jakso, opintokäynnit työpaikoille, ammattilaisten vierailut oppitunneilla, ammattilaisten haastattelut <p>Koulutusvaihtoehtoihin tutustuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> tutustumisvierailut ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukioissa, koulutusmessuilla opo-tunneilla koulutusalat ja oppilaitokset, oppilaitosten edustajien vierailut <p>Yhteishaku ja valintaperusteet tutuiksi oppilaille ja huoltajille</p> <ul style="list-style-type: none"> opo-tunneilla hakumenettely eri koulutuksiin, aikataulut, valintaperusteet vanhempainillat 	opo opo, terv.hoitaja, erityisopettaja opo opo, työpaikat opo, oppilaitokset opo rehtori, opo
9. luokka kevät	<p>Oppilaan jatko-opintosuunnitelman tekeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> urasuunnitteluun liittyvät ohjauskeskustelut yhteistyö huoltajien kanssa tutustumiskäynnit ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa, koulutuskokeilut <p>Jatkokoulutukseen hakeminen, yhteishaku</p> <ul style="list-style-type: none"> oppilastietojen siirtäminen hakujärjestelmään, rekisteritietojen tarkistaminen yhteishaku: toisen asteen koulutukset, erityisopetuksena järjestettävä ammatillinen koulutus, perusopetuksen jälkeinen valmistava koulutus; haku muihin koulutuksiin huoltajan kuuleminen yhteishaussa hakemuksiin liittyvät lausunnot, tarvittaessa väliarviointi jatko-opintoihin hakemista varten, pääsykokeisiin valmistautuminen ohjeistus kesäajalle (opiskelijavalintojen aikataulu ja opiskelupaikan 	opo opo, oppilaitokset koulusihteeri, opo opo opo,

	<p>vastaanottaminen, lisähaku)</p> <p>Valmistautuminen jatko-opintojen aloittamiseen syksyllä</p> <ul style="list-style-type: none"> • itseluottamuksen tukeminen • ainevalinnat jatko-opinnoissa, lukion ainevalintakortit • valmistellaan opiskelun järjestämiseksi tarpeellisten tietojen siirto yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa • päättöarviointi 	<p>erityisopettaja opo opo, opettajat opo erityisopettaja, opo opettajat</p>
Kesäkuu	<p>Ohjaus yhteishaun opiskelijavalintojen selvittyä</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteishaun valinnan tulokset ilmoitetaan • ohjaus ilman koulupaikkaa oleville, lisähaku ja nivelvaiheen koulutuksiin hakeminen, tarvittaessa yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa 	<p>vastaanottava koulu opo</p>
9. luokan jälkeinen syksy	<p>Sijoittumisen seuranta ja jatko-ohjaus syksyllä</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkistetaan omien oppilaiden sijoittumistiedot ja opiskelupaikan vastaanottamistiedot (opintopolku, valpas) • nivelvaiheen tietojen siirtoon liittyvät ohjaustoimet (lomake) • ilman koulupaikkaa olevien ohjaus nivelvaiheen koulutuksiin, ohjaus etsivään nuorisotyöhön, jos nuori ei aloita jatko-opintoja • seurantatilastojen tekeminen (omien oppilaiden sijoittuminen) 	<p>opo, oppilaitokset opo opo opo</p>

Liite 2: Jatko-opintosuunnitelma –malli henkilökohtaiseen tehostettuun oppilaanohjaukseen

Henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma

Nimi:

Päivämäärä:

1. Ohjauksen tarve ja tavoite

Miten on ohjautunut tehostettuun ohjaukseen ja miksi?

2. Vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja harrastukset

3. Koulunkäynti

Opintojen sujuminen, motivaatio, jaksaminen ja viihtyminen, lempiaineet ja haastavat aineet

Lukuaineiden keskiarvo, kaikkien aineiden keskiarvo, ammatilliset pisteet

4. Jatko-opintovaihtoehdot

5. Huoltajan huomiot

6. Itsetuntemus, elämäntilanne ja olosuhteet, elämänhallinta, työelämä ja tulevaisuus

7. Suunnitelman tarkastaminen

Suunnitelma tarkastetaan seuraavan kerran; toteutumisen arviointi